

Posebna izdaja

Oktober 1991

aluminij

GLASILO TOVARNE GLINICE IN ALUMINIJA »BORIS KIDRIČ« P. O. KIDRIČEVO

Pričujoča informacija pomeni povzetek večine dosedaj podanih informacij o ekonomskem položaju TGA, hkrati pa tudi odgovor na nekatere "dileme", ki jih je še posebej v zadnjem času mogoče zaslediti v sredstvih javnega obveščanja.

I. TRENUTNI EKONOMSKI POLOŽAJ TGA TER VZROKI ZANJ

Kljub 100% izkoriščenosti proizvodnih kapacitet, sprotni prodaji celotne proizvodnje, sprotni izterjavi terjatev do kupcev in dobrim proizvodnim normativom se TGA že od sredine lanskega leta sooča z izgubo v poslovanju, ter z nesposobnostjo poravnavanja tekočih finančnih obveznosti.

Bistveni razlogi za takšno stanje so:

1. nizka cena primarnega aluminija na svetovnih tržiščih;
2. nenormalno visoka cena električne energije iz sistema ELES;
3. neustrezen tečaj dinarja v letih 1991 in 1990;
4. visoke obrestne mere in revalorizacijske stopnje za domače dolgoročne kredite;

od 1.)

Cena primarnega aluminija, ki je v nenehnem padanju že od sredine lanskega leta, je v letošnjem letu dosegla najnižji nivo zadnjih 20 let (pod 1100 USD/t). Ciklična gibanja cene aluminija (podobno kot tudi ostalih kovin) niso nič novega, še posebej v zadnjih 10 letih, ko ima odločujoč vpliv na njeno formiranje Londonska metalna borza. Kljub temu pa je takšen padec cene, predvsem pa trajanje obdobja nizkih cen presenetil praktično vse svetovne strokovnjake.

Vzroka za takšen položaj sta predvsem že dalj časa trajajoča recesija v kateri se nahaja gospodarstvo ZDA in velike količine aluminija iz Sovjetske zveze, ki z dobesedno razprodajo metala poiskuje dobiti devize za uvoz hrane.

Danes že več kot 80% evropskih in cca 60% svetovnih proizvajalcev aluminija proizvaja z izgubo. Kljub temu je bila še koncem meseca septembra izkoriščenost kapacitet za proizvodnjo aluminija v svetu 98,8%, kar z drugimi besedami pomeni: nihče še ni zapiral proizvodnih kapacitet!

od 2.)

Električna energija je vsekakor najpomembnejši proizvodni tvorec pri proizvodnji aluminija, zato tudi vse pametne države tega sveta temu primerno urejajo cenovne odnose med električno energijo in aluminijem. In pri nas?

Poprečna cena, ki nam jo je **ELES** zaračunaval v obdobju 1-9/90 znaša **1,109 din/kWh** (z že vključenim 20% davkom, kot posebno pogruntavščino vlade), oziroma **9,7 pfeniga/kWh** (preračunano s poprečnim tečajem DEM za to obdobje).

Istočasno nam je uspelo zagotoviti 1/3 potrebne električne energije iz **srbskega** elektrogospodarstva po ceni **0,538** din/kWh oziroma **4,7 pfeniga/kWh** (z 10% stroškov prenosa, ki ga plačujemo ELES-u: 0,592 din/kWh oziroma 5,2 pf/kWh).

Samo za primerjavo: nemška aluminijaska industrija, ki je v Evropi v najneugodnejšem položaju, plačuje v povprečju max. 5 pfenigov za kWh. Slabšega položaja pa tudi mi ne moremo preživeti.

od 3.)

Neustrezna tečajna politika je povzročila ogromno škodo neto izvoznikom, med katere spada tudi TGA, saj smo bili v letu 1990 največji slovenski neto izvoznik.

Zaradi takšne devizne politike smo **izgubili samo v letu 1990 cca. 35 mio USD** prihodka. Pri takšni devizni politiki zvezne vlade je sodelovala tudi Slovenija, saj je prepozno in premalo učinkovito ukrepala za zaščito svojih izvoznikov.

Trenuten dolg do ELES-a na osnovi neplačanih faktur znaša **922 mio SLT**, k temu pa bo potrebno prišteti še ustrezne zamudne obresti.

od 4.)

Dolgoročni domači krediti za osnovna sredstva so v strukturi financiranja projekta modernizacije znašali cca 22 mio USD. Na koncu leta 1990 so ti krediti, kot posledica revalorizacije znašali že cca 34 mio USD, ob obrestnih merah 35—45%. Letošnje obrestne mere so dosegle že stopnjo 300% letno.

Takšnih pogojev ne prenese nobena proizvodnja na svetu in tako dolgujemo KBM na osnovi neodplačanih anuitet cca 268 mio SLT.

od 5.)

Bilo bi neskromno, če ne bi omenili tudi nekaterih notranjih slabosti, ki vplivajo na rezultate poslovanja, pa čeprav minimalno glede na prej omenjene zunanje vplive.

Poudariti bi želel predvsem še vedno **preveliko število zaposlenih** glede na obseg proizvodnje, ter še vedno **prevelike stroške** v posameznih delih proizvodnega procesa.

Vsem prej omenjenim vzrokom za nezavidljiv ekonomski položaj pa se je kot direktna posledica vojne na Hrvaškem, pridružila še nevarnost pomanjkanja električne energije. Zaradi prekinitve daljnovodov v Slavoniji je onemogočen prenos srbske elektrike za potrebe TGA, hkrati pa tudi transport iz slovenskih kapacitet v BiH (Ugljevik).

To, ter dejstvo da praktično ni nikakršnih možnosti za prenos te električne energije preko Madžarske, z velikim veseljem in v maniri največjih vojnih špekulantov izkorišča slovenski minister za energetiko, ter nam grozi z izklopom!

II. UKREPI, KI SO BILI PODVZETI ZA REŠITEV SITUACIJE, TER OCENA DOGAJANJ V PRIHODNIH MESECIH

1. Osnovni vzrok za naš nezavidljiv položaj je vsekakor nizka **prodajna cena aluminija**, na katero ne moremo vplivati.

Že nekaj let pa vse svoje poslovanje podrejamu osnovnemu imperativu celotne svetovne proizvodnje aluminija: zniževanju stroškov na enoto proizvoda!

Rezultat teh aktivnosti (tesno povezanih z izvedeno modernizacijo) so potroški energije in surovin, ki nas uvrščajo med najracionalnejše proizvajalce aluminija na svetu.

Vsi ti napor in dosežki pa lahko le omilijo vpliv tako nizkih prodajnih cen aluminija, ne morejo pa ga eliminirati.

V mesecu oktobru se je pričel proces intenzivnejšega najavljanja zapiranja proizvodnih kapacitet, predvsem v ZDA. Gre za mejne kapacitete velikih proizvajalcev (glede na porabo el.energije in ekološko zaščito), katerih neobratovanje pa bo vplivalo na količino proizvedenega aluminija, s tem pa tudi na njegovo ceno. Ocene o pričetku in intenziteti teh sprememb so različne, vsekakor pa jih ni pričakovati pred pomladjo 1992.

2. Dogovorom s slovensko vlado glede ustrezne oskrbe z električno energijo smo posvetili praktično celotno leto, vendar do ustrezne vladne odločitve še vedno ni prišlo.

Treba je poudariti, da vladi ne predlagamo ničesar nenavadnega, temveč le vzorec rešitev, ki so jih uporabile praktično vse zahodnoevropske države proizvajalke aluminija (njih 13!). Prav vse so uvidele prednost zagotavljanja ustrezne cene električne energije za to vrsto proizvodnje (posledično pa za celo re-proverigo, ki je na aluminij vezana) in nesmiselnost zganjanja sociale z nizkimi cenami el. energije za go-spodinjstva. Naj nam bilo to simpatično ali ne, razlike med posebnim odjemom in gospodinjstvom so 1:5, pri nas pa 1:2.!

Osnovni moto sedanjega energetskega ministra in vseh njegovih ravnanj je, kako ustvariti pogoje za **zaprtje nuklearke v Krškem**, saj je bila to ena izmed udarnih obljub stranke Zelenih, ki ga je na to mesto tudi postavila. Če mu uspe znižati potrebe po električni energiji v Sloveniji, avtomatsko več ne bo prave potrebe za njenim obratovanjem.

Od tudi njegova **ideja o zaprtju elektrolize B**, češ da Slovenija tako ali tako ne potrebuje toliko aluminija, pa tudi sedanja cena aluminija naj po njegovem ne bi opravičevala te vrste proizvodnje.

Vodstvo TGA odločno zavrača kakršno koli diskusijo o zapiranju elektrolize B, saj je strokovno v celoti neutemeljena, hkrati pa pomeni perfiden poizkus ustavitve celotnega Kidričevega: proizvodnja samo v hali C ne more prenesti vseh fiksnih stroškov in je že tako na samem startu obso-jena na neuspeh!

To, da proizvodnja 40.000 ton primarnega aluminija omogoča max. 15.000 ton materiala ustreznega za proizvodnjo v Impolu seveda ni njegova skrb.

Ker je elektrika le eden od proizvodnih tvorcev in ker računov ni mogoče delati le na osnovi parcialnih interesov te ali one panoge, je bila s strani podpredsednika slovenske vlade dr. Ocvirka zahtevana **izdelava študije o presoji narodnogospodarskih vplivov proizvodnje aluminija** v Kidričevem. Študijo izdeluje Ekonomski inštitut v Ljubljani in bi naj predstavljala objektiviziran pripomoček vladi pri njenem odločanju (predvidoma še v decembru letošnjega leta).

Glede na ihto energetskega ministra Tomšiča v zadnjih dneh je jasno, da želi kljub dogovoru v vladi po-tegniti določene enostranske poteze pred soočenjem s podatki te študije, saj se podobno kot mi zaveda, da v njih ne bo našel opore in opravičila za izklop. Na našo nesrečo mu sedanja situacija z nezmožnostjo dobav iz Srbije pri teh nakanah obilno pomaga in ni za izključiti, da se v prihodnjih dneh ne bo **“dogodila večja okvara v proizvodnem sistemu ELES-a”!!!**

3. Tehnološko prestrukturiranje, ki smo ga pričeli z izvajanjem projekta MPPAI se nadaljuje.

Letošnje prenehanje proizvodnje aluminija v hali A in prenehanje proizvodnje metalurške glinice sta bila nadaljni korak k dokončni vspostavitvi tehnološko optimalne, hkrati pa tudi ekološko neoporečne proiz-vodnje v TGA.

Posledica intenzivnega dela na spremembi tehnologije je presežek delavcev na praktično vseh področjih. Z intenzivnim razvojnim delom zadnjih let, nam je uspelo doseči takšno proizvodnjo aluminija, ki nas uvršča v sam vrh svetovnih proizvajalcev. **Na ta način smo dolgoročno zagotovili cca 1600 delovnih mest!**

Brez realizacije tega programa, danes ne bi imeli niti najmanjšega argumenta proti zahtevam o zaprtju proizvodnje, ki je še pred štirimi leti obstojala v TGA.

Danes nas je v podjetju še cca **2100**, s tem da nas koncem prihodnjega leta ne more biti več kot **1600**. Vodstvo TGA je do sedaj izvajalo politiko zniževanja zaposlenosti v skladu s potrebami dela, hkrati pa s striktnim upoštevanjem Pravilnika o ugotavljanju in določanju presežnih delavcev. To nameravamo tudi v bodoče, pa čeprav je eden od očitkov, ki jih dobivamo s strani vlade, da smo pri tej politiki premalo hitri in premalo drastični (čakanje na domu, stečaji delov podjetja, odpusti brez odpravnin,...).

Na takšne pobude ne pristajamo in nameravamo izvesti predvideno znižanje števila zaposlenih v skladu z dosedaj veljavnimi pravili, vključno z upoštevanjem meril za določitev presežnih delavcev.

4. V lastninskem prestrukturiranju mnogi vidijo avtomatsko rešitev vseh nakopičenih problemov v go-spodarstvu, ki vse prevečkrat izvirajo iz njegove okolice ne pa iz gospodarstva samega.

Dejstvo je, da lastninska zakonodaja, kot jo je predlagala vlada še ni sprejeta, ko pa bo, se nam obeta takojšnje **podržavljanje**.

To samo po sebi ni prav nič tragičnega in nenavadnega, saj je na podoben način organizirana pretežno vsa zapadnoevropska aluminijaska industrija, hkrati pa smo podoben vzorec organiziranosti predlagali naši vladi že v letu 1990. Problem vidimo le v nevarnosti, da v vladi prevladajo ljudje z nivojem znanja in morale sedanjega energetskega ministra, saj je s tem usoda proizvodnje aluminija v TGA zapečaten.

Interes tujcev za TGA je še vedno prisoten, saj se zavedajo vseh prednosti integriranja takšne proizvodnje v svoj sistem. Oviro predstavlja predvsem nerešen problem oskrbe z električno energijo in v manjši meri nesigurna politična situacija.

ZAKLJUČEK

Menim, da bi moral biti cilj vseh nas, da obdržimo proizvodnjo in na ta način zagotovimo delo za cca 1600 ljudi, ne pa da podobno kot nekateri samozvani "dobrotniki" zganjamo ceneno demagogijo skrbi za tiste, ki bi naj izgubili zaposlitev v TGA.

Naš osnovni cilj je bil in je takšna proizvodnja, ki bo v vsakem pogledu primerljiva z najuspešnejšimi v Evropi. Vse ostalo je vprašanje sociale, ki jo mora na svoja bremena prevzeti družba, saj iz dneva v dan zahteva večje dajatve za ta namen.

Tudi sindikat se bo moral odločiti kaj naj bi bila njegova osnovna preokupacija: sodelovati pri zagotovitvi pogojev preživetja optimalnega števila ljudi ali vstrajanje pri politiki prezaposlenosti in sociale v podjetju, ki vodi k neminovni izgubi vseh delovnih mest.

Vodstvo se je odločilo za prvo rešitev in ne mislimo popuščati pred zahtevami neodgovornih posameznikov, pa naj bodo iz vlade, kolektiva ali ulice!

DIREKTOR
mag. Danilo Toplek, dipl. oec.